

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: michal.veselsky@soc.cas.cz

Obavy spojené s výkonem trestu odnětí svobody

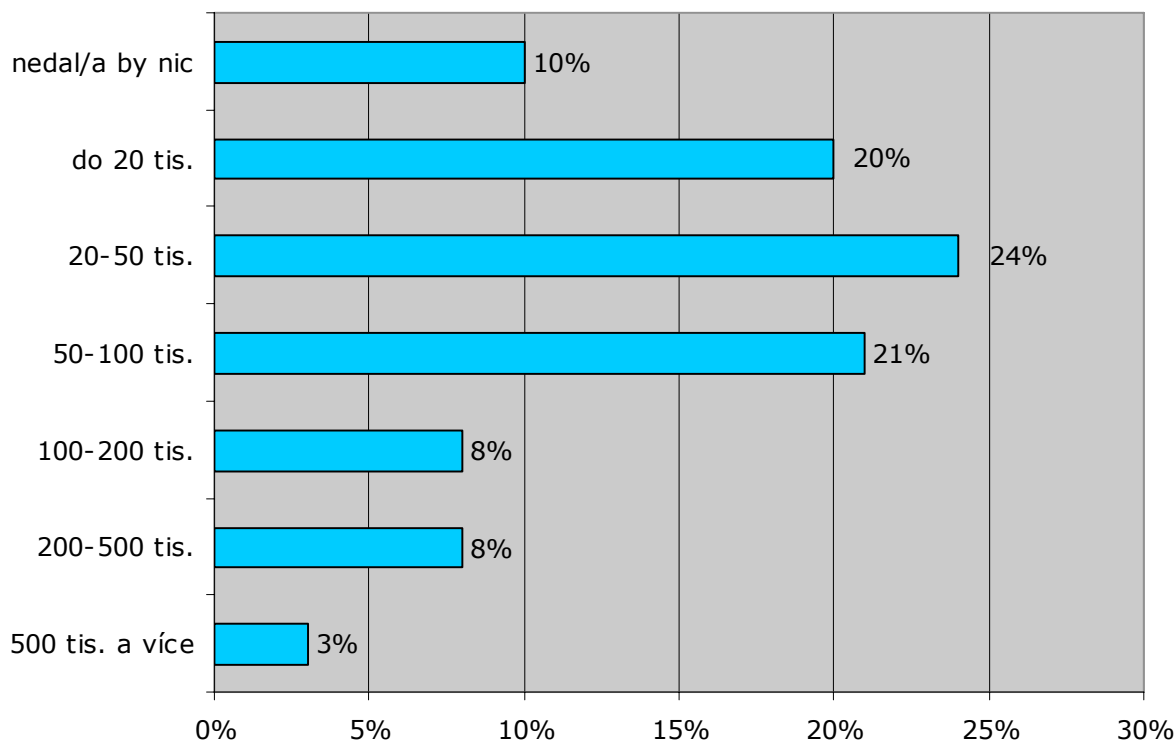
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2008, v08-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. 3. – 10. 3. 2008</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1028</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OB.37, OB.38, OB.39</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>5. květen 2008</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michal Veselský</i>

V rámci březnového výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění, se několik otázek zajímalo o obavy spojené s hypotetickou situací, kdy by se sám dotázaný ocitl ve vězení. Respondenti byli jednak dotázáni na finanční částku, kterou by byli ochotni vydat za vyhnutí se ročnímu uvěznění v situaci, kdy by toto bylo legální. Další otázky pak zjišťovaly, co by pro lidi v celém procesu od obvinění, přes uvěznění, až po návrat zpět do života znamenalo největší zátěž, z čeho by měli největší obavy. Kromě toho byli respondenti požádáni o odhad, co by jim na pobytu ve vězení pravděpodobně nejvíce vadilo.

První otázka směřovala na částku, kterou by lidé byli ochotni zaplatit za vyhnutí se trestnímu stíhání s následným ročním uvězněním¹:

Graf 1: Kolik by lidé zaplatili za vyhnutí se ročnímu uvěznění

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“

Většina dotázaných (75 %) by za vyhnutí se uvěznění nebyla ochotna dát více než 100 tisíc korun. Konkrétně 10 % by nezaplatilo nic - často s principiální výhradou, že podobná možnost vyhnutí se trestu by posilovala způsob uvažování, kdy je vše jen otázkou peněz a prakticky cokoliv si lze koupit. Pětina respondentů by zaplatila do 20 tisíc Kč a dalších 23 % by se v podobné situaci rozloučilo s 20 až 50 tisíci korun. Obdobně částka 50-100 tisíc znamená finanční strop pro pětinu lidí.

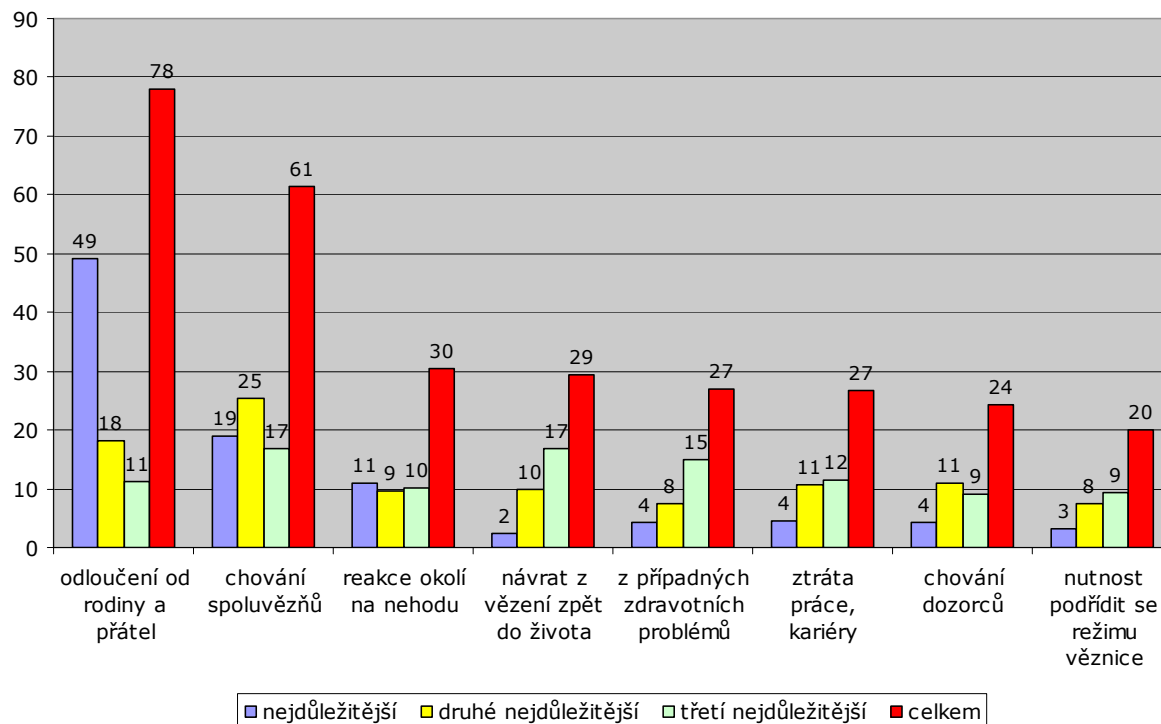
Ochotu zaplatit přes 100 tisíc Kč deklarovalo zhruba 18 % dotázaných. Mezi 100-200 tisíci se pohybuje 8 % respondentů a stejné procento by se zřeklo 200-500 tisíc Kč. Poslední 3 % by zaplatily více než půl milionu více. V rámci této skupiny byla ochota zaplatit více než 1 milion zcela výjimečná (méně než 0,5 %). Nejvyšší jmenovanou částkou bylo 5 milionů Kč.

V průměru tedy lidé nejsou příliš ochotni uvolnit vysokou částku. Většinou jde o výrazně nižší sumu, než kolik by si mohli během onoho roku vydělat. S ohledem na rozložení odpovědí na následující dvě otázky se lze domnívat, že v jejich úvaze nejsou příliš zakalkulovány dlouhodobější dopady pobytu ve vězení, jako je případné hledání práce a další věci spojené s návratem do života.

¹ Znění otázky: „Představte si, prosím, situaci, kdy by Vám hrozilo trestní stíhání za nehodu, k níž došlo nešťastnou náhodou. Výsledkem trestního stíhání by bylo Vaše uvěznění na 1 rok. Jakou finanční částku byste byl(a) ochoten(a) zaplatit za vyhnutí se trestnímu stíhání a následnému uvěznění? Předpokládejte, že možnost zaplatit za vyhnutí se by byla legální v souladu se zákonem.“

Následující graf zachycuje rozložení odpovědí na otázku, z čeho by měl dotázaný v případě spáchání trestného činu a následného odsouzení největší obavy². Respondenti měli vybrat tři věci, kterých by se obávali nejvíce.

Graf 2: Z čeho by měli lidé v případě výkonu trestu největší obavy

Největší obava je spojována s odloučením od rodiny a přátel, kterou téměř polovina dotázaných staví na první místo (49 %), celkem tuto okolnost zmínilo 78 % respondentů, častěji se tak vyjadřují ženy (82%) než muži (74 %). S odstupem následují obavy z chování spoluvězňů (61 %). Ostatní komplikace již byly zmiňovány méně často.

Jak je patrné, respondenti se ve svých odpovědích soustředili spíše na bezprostřední aspekty výkonu trestu. Dlouhodobější dopady, například v podobě návratu zpět do života (29 %), nejsou vnímány tak naléhavě.

V závislosti na ekonomické aktivitě respondenta vyjadřují svou obavu s režimem věznice ve větší míře studenti (27 %) a zejména pak nezaměstnaní³ (47 %).

Generačně jsou podmíněny obavy dotázaných o vlastní zdraví, o které by se obávala téměř polovina lidí nad 60 let, zatímco mezi mladými lidmi do 29 let se stejně vyjádřila pouze pětina dotázaných.

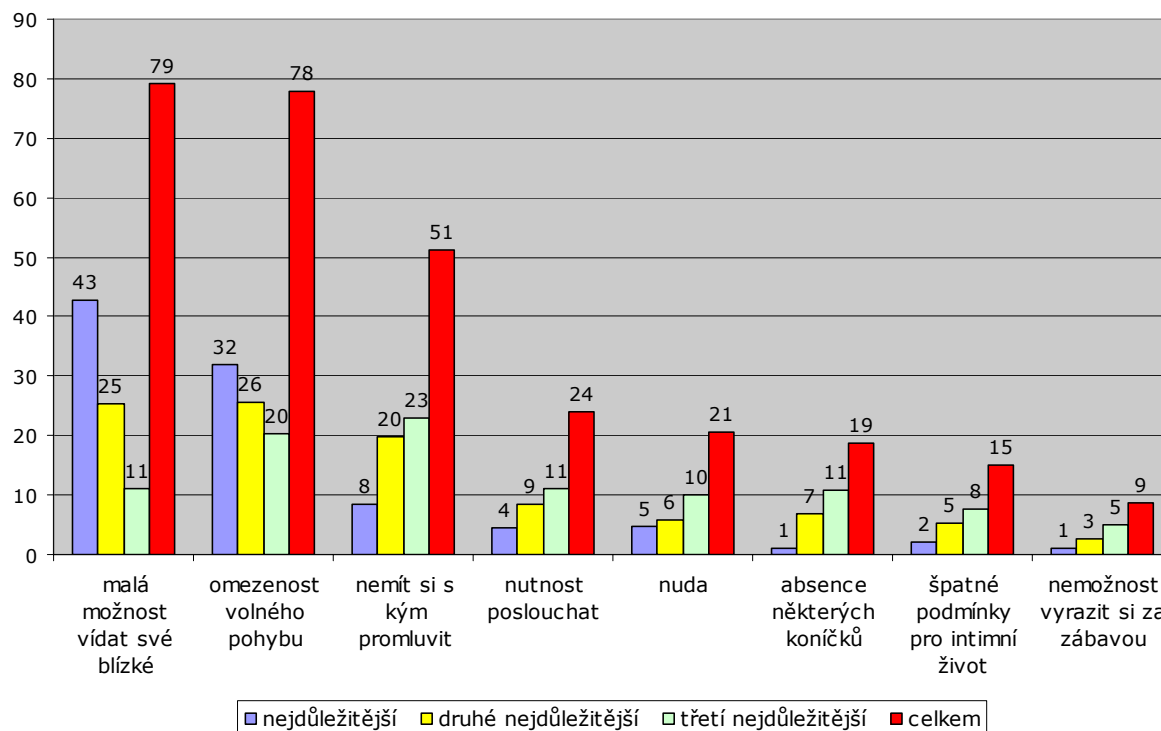
Ztráta práce, či kariéry by znamenala větší problém pro respondenty s vyšším vzděláním.

² Znění otázky: „Z následujících věcí a situací uvedených na kartě vyberte, prosím, v pořadí ty tři, ze kterých byste měl(a) v případě svého uvěznění největší obavy...“ dále viz graf 2.

³ Vzhledem k nízkému počtu nezaměstnaných v souboru jsou procentuální údaje o této skupině pouze orientační.

Další otázka zjišťovala hypotetické názory ohledně toho, co by dotázaným na pobytu ve vězení pravděpodobně nejvíce vadilo⁴. Opět měli možnost vybrat tři položky ze seznamu.

Graf 3: Co by lidem nejvíce vadilo v případě uvěznění

Stejně jako v případě obav je připisována nejvyšší priorita „malé možnosti vidat své blízké“ (79 %), což by více vadilo ženám (82 %), než mužům (74 %). Prakticky stejně často byla respondenty zmiňována „omezená možnost pohybu“ (78 %). A zhruba polovina dotázaných se obává, že by neměla možnost promluvit s si někým, kdo by jim rozuměl (51 %). Obavu, že by si neměli s kým promluvit, vyzdvihují častěji lidé starší 60 let (63 %), oproti mladým do 29 let (42 %) a také ženy (56 %) ve srovnání muži (44 %).

Ostatní důvody si nezískaly velkou pozornost. Nicméně za zmínku stojí „nutnost poslouchat“, jež by, podobně jako v předchozí otázce „nutnost podřídit se režimu věznice“, nejvíce vadila nezaměstnaným (47 %). Nemožnost „vyrazit si za zábavou“ a komplikace v intimním životě by pak o něco více trápily mladší generaci a muže.

⁴ Znění otázky: „Na kartě je uvedeno několik věcí, které jsou spojeny s pobytém ve vězení. Zkuste z nich, prosím, vybrat v pořadí tři věci, které by Vám na případném pobytu ve vězení pravděpodobně vadily nejvíce.“ Dále viz graf 3.